

**INFORMACJA O STANIE
BEZPIECZEŃSTWA
PRZECIWPOWODZIOWEGO
W POWIECIE WODZISŁAWSKIM
W 2019 ROKU**

WPROWADZENIE

Powódź wpisuje się w życie człowieka od zawsze. Pojawia się obecnie i będzie występować w przyszłości pomimo podejmowania coraz to skuteczniejszych środków zaradczych. Wraz z rozwojem gospodarczym i cywilizacyjnym społeczeństw, prawdopodobnie będzie przynosić coraz większe i coraz bardziej dotkliwe straty ekologiczne, materialne i kulturalne. Powódź też jest jednym z najczęściej występujących na świecie naturalnych zagrożeń, niezależnych od człowieka. Nie można się przed nią zabezpieczyć, można jedynie ograniczać straty jakie powoduje.

Na wzrost zagrożenia, między innymi powodziami, wpływ niewątpliwie mają globalne zmiany klimatu. Od początku lat 90-tych XX wieku charakterystyczne stają się okresy suszy, mało śnieżne zimy, często ze stosunkowo wysoką temperaturą oraz deszcze nawalne o dużym natężeniu. Te ostatnie, jeśli mają znaczny zasięg, stają się główną przyczyną powodzi, mogących wystąpić również poza dolinami rzecznyymi w warunkach niekorzystnego ukształtowania terenu oraz gdy systemy melioracyjne są niedrożne bądź ich w ogóle brakuje.

Jednak największy wpływ na przebieg powodzi ma człowiek, który swoją działalnością tak przekształcił naturalne środowisko, że warunki kształtowania się fal powodziowych w dolinach rzecznych są zupełnie inne od tych, jakie występowały jeszcze kilkadziesiąt lat wcześniej. Na skutek zagospodarowania zlewni spływ powierzchniowy jest znacznie szybszy i intensywniejszy. Jednocześnie zabudowa dolin rzecznych (nierzadko terenów zalewowych) sprawia, że straty powodziowe są coraz większe. W ciągu ostatnich trzech dekad globalne straty powodziowe (z uwzględnieniem inflacji) wzrosły ponad trzykrotnie, osiągając przeciętnie poziom dziesiątek miliardów dolarów w ciągu roku. Niekorzystne skutki powodzi obejmują bezpośrednie niszczenie mienia, wpływ na zdrowie, dobrostan i produktywność, a pośrednie skutki odczuwalne są w różnych sektorach gospodarki: rolnictwie, transporcie, zaopatrzeniu w wodę, ochronie zdrowia, przemyśle i turystyce.

W ostatnim ćwierćwieczu Polska szczególnie ucierpiała podczas wielkich powodzi w latach 1997 i 2010. Jest tak, mimo ponoszonych wysiłków w celu redukcji ryzyka powodziowego.

Stąd bardzo istotne znaczenie przy rozwiązywaniu problemów powodziowych ma ciągle wzmacnianie świadomości społeczeństwa w zakresie istniejącego ryzyka powodziowego.

ZAGROŻENIE POWODZIOWE NA TERENIE POWIATU WODZISŁAWSKIEGO

W powiecie wodzisławskim wody zajmują około 8,5 km² powierzchni, co stanowi 2,9 % całej powierzchni powiatu.

Najbardziej zagrożone tereny w powiecie znajdują się w jego południowo – zachodniej części i obejmują gminy: Godów, Gorzyce i Lubomia. Zagrożenie to powodują rzeki Odra i Olza, szczególnie w okresie wiosennych i letnich przyborów wód, spowodowanych roztopami lub długotrwałymi opadami deszczu. W pozostałej części powiatu zagrożenie powodziowe jest zdecydowanie mniejsze, niemniej jednak mogą wystąpić podtopienia spowodowane wezbraniem małych rzek i lokalnych potoków w wyniku intensywnych opadów atmosferycznych. Szczególnie dotyczy to Wodzisławia Śląskiego w dzielnicach Radlin II, Rydułtów i Markłowic. Rzeki i potoki, które stwarzają potencjalne zagrożenie powodziowe to:

- 1) Odra – na odcinku długości 14,5 km,
- 2) Olza – na odcinku długości 8,5 km,
- 3) Leśnica – na odcinku długości 15,2 km,
- 4) Szotkówka – na odcinku długości 13,2 km,
- 5) Lubomka – na odcinku długości 3 km,
- 6) Piotrówka – na odcinku długości 8,3 km,
- 7) Syrynka – na odcinku długości 11,5 km,
- 8) Nacyna – na odcinku długości 11,37 km,
- 9) potok Łęgoń – na odcinku długości 14,92 km.

Na terenie powiatu wodzisławskiego występują powodzie opadowe. Mogą wystąpić również powodzie roztopowe w przypadku dużych opadów śniegu i wysokich temperatur wiosną.

W *Gminie Godów* zagrożenie powodują rzeki: Olza, Szotkówka, Leśnica i Piotrówka, a najbardziej narażone na podtopienia są domostwa i posesje położone przy ul. J. III Sobieskiego (Głęboocz), ul. Dębina w Gołkowicach, ul. Gliniki w Godowie, ul. Graniczna w Godowie, ul. Nowa w Godowie, ul. 1 Maja w Godowie, ul. Powstańców Śląskich w Godowie. Natomiast objęte zagrożeniem łąki, pola uprawne i odłogi znajdują się w obrębie ul. Granicznej w Godowie, depresyjnej części Skrbeńska (głównie tereny przygraniczne) oraz pozostałych terenach przygranicznych.

W *Gminie Gorzyce* w strefie bezpośredniego zagrożenia rzek Olzy i Odry znajdują się miejscowości Uchylsko, Olza i Odra. Ponadto na terenie gminy Gorzyce podtopienia znacznych terenów powodowane są przez liczne ciągi melioracyjne i cieki kanałowe, które podczas występowania podwyższonych stanów wód w korytach rzek Olzy i Odry, mają uniemożliwione ujście do tych rzek.

W *Gminie Lubomia* zagrożenie powodziowe powodują rzeki Odra, Lubomka i Syrynka. Zagrożenie powodziowe ze strony rzeki Lubomki w Lubomi występuje w rejonie ulic Korfantego, Mickiewicza i Polnej.

W *Wodzisławiu Śląskim* zagrożone są budynki położone w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki Leśnica. W dzielnicy Radlin II zagrożony jest rejon ulic: Chrobrego i Dąbrowskiego, natomiast w dzielnicy Stare Miasto rejon ulic: Witosa, Bogumińskiej i Rzecznej.

W *Rydułtowach* zagrożone są budynki zlokalizowane w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki Nacyna w rejonie ulic: Sobieskiego, Strzody, Radoszowskiej i przyległych.

W pozostałych miastach i gminach powiatu wodzisławskiego nie występuje zagrożenie powodziowe ze strony rzek i potoków, natomiast mogą wystąpić lokalne podtopienia spowodowane nawałnymi, krótkotrwałymi opadami deszczu.

URZĄDZENIA ZABEZPIECZAJĄCE PRZED POWODZIĄ

Podstawowymi urządzeniami zabezpieczającymi tereny zagrożone powodzią w powiecie wodzisławskim są:

- 1) wał prawostronny rzek Olzy i Odry o łącznej długości 12,59 km,
- 2) Polder „Buków” - sztuczny zbiornik przeciwpowodziowy, powierzchnia około 830 ha, powierzchnia zalewu w okresie napełnienia wynosi 710 ha i może przyjąć ponad 50 mln m³ wody,
- 3) zbiornik przeciwpowodziowy Racibórz Dolny na rzece Odrze, którego kontraktowy termin ukończenia przypada na dzień 29 maja 2020 r.; obecna pojemność obiektu to 185 mln m³, powierzchnia ponad 26 km²; obiekt bezpośrednim i pośrednim oddziaływaniem obejmuje obszar około 600 km², chroniąc przed ryzykiem wielkiej wody blisko 2,5 mln mieszkańców trzech nadodrzańskich województw: śląskiego, opolskiego i dolnośląskiego.

DZIAŁANIA PODEJMOWANE W 2019 ROKU

Rok 2019 był kolejnym rokiem bardzo suchym, z bardzo niskimi opadami deszczu, z bardzo wysokimi temperaturami w ciągu lata i bez ekstremalnych zdarzeń burzowych. Efektem takiej aury był brak zagrożenia powodziowego na terenie powiatu wodzisławskiego, a tym samym samorządy nie podejmowały zbyt wielu działań w tym zakresie.

W 2019 roku organizatorem przeglądów przeciwpowodziowych na terenie powiatu było Starostwo Powiatowe w Wodzisławiu Śląskim. Do udziału w przeglądach zaproszone zostały miasta i gminy powiatu oraz Państwowe Gospodarstwo Wodne WODY POLSKIE – Zarząd Zlewni w Gliwicach. Przeglądy przeciwpowodziowe odbyły się w dwóch terminach:

- 7 maja 2019 r. – na terenie miast: Wodzisław Śląski, Pszów i Rydułtowy,
- 8 maja 2019 r. – na terenie gmin: Godów, Gorzyce i Lubomia.

Na terenie Wodzisławia Śląskiego wszystkie cieki i urządzenia wodne zarządzane są przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie –

Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gliwicach – Nadzór Wodny w Cieszynie. W 2019 roku PGW Wody Polskie – Zarząd Zlewni w Gliwicach dokonał usunięcia wiatrołomów ze skarpy koryta rzeki Leśnicy przy stadionie MOSIR przy ul. Bogumińskiej, a także zatoru wywołanego nagromadzonymi śmieciami w korycie Leśnicy pod wiaduktem DW 933. Przeprowadzona została również odcinkowa konserwacja Leśnicy w km 8 + 840 – 19 + 600 polegająca na wykoszeniu porostów ze skarp, wycinka zakrzaczeń, oczyszczenie terenu po wycinie, usunięte zostały zatory oraz zabudowane wyrwy.

W trakcie przeglądu przeciwpowodziowego na terenie miasta Wodzisławia Śląskiego stwierdzono konieczność przeprowadzenia prac utrzymaniowych na Potoku Jedłownickim. Przedstawiciel Nadzoru Wodnego w Cieszynie poinformował, że w 2019 r. żadne prace utrzymaniowe nie będą prowadzone ze względu na brak środków.

W ramach działań prewencyjnych Miasto Rydułtowy utrzymuje na bieżąco dwa zbiorniki retencyjne: suchy zbiornik retencyjny Barbara oraz zbiornik retencyjny przy ul. Barcioka. W trakcie przeglądów, w miesiącu listopadzie 2019 r., na zbiornikach nie stwierdzono uszkodzeń stwarzających zagrożenie dla bezpieczeństwa przeciwpowodziowego, ich stan techniczny nie budzi zastrzeżeń. Na wypadek zagrożenia powodziowego, Miasto Rydułtowy zabezpieczone jest w zapory przeciwpowodziowe, worki i plandeki, a na wyposażeniu lokalnych OSP znajdują się motopompy do likwidacji lokalnych zalań i podtopień.

W Radlinie zagrożenie powodziowe nie występuje, mogą jednak występować lokalne podtopienia.

W mieście prowadzone były systematyczne przeglądy rowów i ich konserwacja polegająca na odmulaniu i oczyszczaniu koryt wraz z wykaszaniem skarp. Na bieżąco prowadzone były prace mające na celu utrzymanie ich drożności. Regularnie czyszczono również urządzenia podczyszczające ścieki opadowe (separatory i osadniki), zabudowane na sieci kanalizacji deszczowej.

Na terenie Pszowa, z uwagi na brak zagrożenia powodziowego, w 2019 r. nie podejmowano żadnych działań w tym zakresie.

W Gminie Lubomia aktualny pozostaje problem nadmiernego grodzenia nieruchomości przyległych do cieków oraz dokonywanie nasadzeń krzewów ozdobnych w górnej części skarp, co uniemożliwia służbom swobodny dostęp. Cieki Lubomka i Syrynka na całej długości są drożne, umożliwiają swobodny przepływ wód, jednak wymagają przeprowadzenia bieżących prac utrzymaniowych. Na Lubomce, od strony ul. Pochyłej w dół cieku, konieczne jest wykonanie prac remontowych w obrębie zabezpieczeń z płyt ażurowych, które uległy obsunięciu i uszkodzeniu. PGW Wody Polskie w 2019 roku w Bukowie przeprowadziło konserwację obwałowanego odcinka cieku Łęgoń I w km 0 + 500 – 2 + 600. Ponadto przeprowadzona została konserwacja wałów przeciwpowodziowych na tym cieku. W trakcie przeglądów, na cieku Łęgoń została stwierdzona tama bobrowa spiętrzająca wodę do około 0,5 m, która nie została usunięta przez PGW Wody Polskie – Nadzór Wodny w Raciborzu. W 2019 r. Gmina Lubomia dwukrotnie występowała do PGW Wody Polskie o wykonanie niezbędnych prac utrzymaniowych na cieku Lubomka. Do dnia dzisiejszej sesji nie zostały podjęte przez administratora cieku żadne działania w tym zakresie.

Na terenie Gminy Gorzyce, PGW Wody Polskie, Zarząd Zlewni w Gliwicach przeprowadził specjalistyczną wycinkę drzew z odpowietrznej skarpy wału przeciwpowodziowego rzeki Olza w Olzie oraz konserwację wałów rzeki Odry i Olzy w miejscowościach Olza i Uchylsko. Jednocześnie PGW Wody Polskie, w ciągu całego roku, prowadziło bieżący monitoring cieków i wałów przeciwpowodziowych będących w administracji Zarządu Zlewni w Gliwicach. 13 lutego 2019 roku Śląski Wojewódzki Inspektor Nadzoru Budowlanego w Katowicach wydał decyzje nakazowe w przedmiocie usunięcia nieprawidłowości stanu technicznego obwałowań rzek Olzy i Odry przez PGW Wody Polskie. W ubiegłym roku Zarząd Zlewni w Gliwicach zlecił opracowanie dokumentacji, a obecne działania znajdują się w fazie wyłaniania wykonawcy robót.

28 marca 2019 roku odbyła się wizję lokalna w Olzie, której zasadniczym tematem było omówienie spraw własności gruntów w obrębie wrót przeciwpowodziowych, a także stan techniczny wrót oraz wszystkich urządzeń i budowli znajdujących się na gruntach Skarbu Państwa. Postępowanie w przedmiotowej sprawie nadal trwa z uwagi na skomplikowany charakter zagadnienia (postępowania w sprawach o ustalenie prawa własności).

W Gminie Godów realizowany jest generalny zakaz zabudowy na terenach, które zakwalifikowane zostały jako tereny zalewowe w planie zagospodarowania przestrzennego gminy. W wyjątkowych sytuacjach dopuszczana jest zabudowa pod warunkiem niewykonywania podpiwniczenia. Systematycznie dokonywany jest przegląd sprzętu przeciwpowodziowego, będącego na stanie w magazynach jednostek ochotniczych straży pożarnych z terenu gminy. Na terenie Gminy Godów w 2019 roku nie stwierdzono usterek ani uszkodzeń istniejących zabezpieczeń przeciwpowodziowych. Prowadzony jest stały nadzór nad sprawnością klap zwrotnych, zabezpieczających przed cofką wody, przy wzroście poziomu wody na lokalnych ciekach.

Aktualnym tematem, dotyczącym bezpieczeństwa powodziowego Gminy Godów, jest planowana budowa wału przeciwpowodziowego na terenie Republiki Czeskiej na rzece Piotrówka „Petrovice w Karvinie, dzielnica Zawada, w km 2+000 – 4+600”. Odpowiadający teren planowanej lokalizacji wału, po stronie polskiej, obejmuje część sołectw Gołkowice i Godów. Obecnie, w czasie średniej wielkości powodzi teren ten jest regularnie zalewany. Planowana lokalizacja wału, w sytuacji wylania wód rzeki Piotrówka, spowoduje w konsekwencji spiętrzenie wody od strony odwodnej i tym samym wzrost poziomu wód powodziowych po stronie polskiej. Gmina stoi na stanowisku, że usytuowanie wału w ww. miejscu zwiększy zakres terenu zalewowego w sołectwach Gołkowice i Godów. Postępowanie w tej sprawie jest w toku. Rzeka Leśnica na terenie Gminy Godów, na wysokości miejscowości Podbucze – Łaziska – Godów mocno meandruje, co powoduje sukcesywne podmywanie lewostronnego brzegu, który w tym miejscu jest bardzo wysoki i stromy. Efektem podmywania jest obrywanie się skarpy brzegowej i obniżanie terenu w tym miejscu. Obecnie osuwisko zagraża bezpośrednio drodze biegnącej

wzdłuż rzeki, łączącej miejscowości Podbucze – Godów. Stan zagrożenia został potwierdzony protokolarnie w trakcie przeprowadzonego przeglądu przeciwpowodziowego w dniu 8 maja 2019 roku. W listopadzie 2019 roku, do UG Godów, wpłynęła dokumentacja techniczna odcinkowego zabezpieczenia lewego brzegu Leśnicy, zlecona przez PGW Wody Polskie, która została pozytywnie zaopiniowana przez Gminę Godów. Postępowanie w sprawie jest w toku. Od 2018 roku sprawy dotyczące bieżącego czyszczenia koryt rzek z zatorów (powalonych drzew, pni), na terenie Gminy Godów, kierowane są bezpośrednio do Nadzoru Wodnego w Cieszynie lub Zarządu Zlewni w Gliwicach.

W Gminie Mszana wykonane zostały prace polegające na odbudowie i konserwacji rowów melioracyjnych w sołectwach Połomia i Gogołowa, natomiast w sołectwie Mszana, na cieku Mszanka w km 2+550 usunięto żeremia bobrów.

W pozostałych gminach powiatu wodzisławskiego zagrożenie powodziowe nie występuje, mogą natomiast występować lokalne podtopienia w przypadku ulewnych bądź długotrwałych opadów deszczu.

Reasumując należy stwierdzić, że zmiana podmiotu odpowiedzialnego za krajową gospodarkę wodną, wymaga od samorządów zwiększonego zaangażowania w monitorowanie nie tylko zagrożenia powodziowego, ale także monitorowania drożności cieków, osuwisk w obrębie skarp brzegowych czy powalonych drzew. Niepokojący jest fakt, że większość prac utrzymaniowych, uzależniona jest od wielkości otrzymanych środków finansowych przez PGW Wody Polskie na ww. prace.

POWIATOWY MAGAZYN ZARZĄDZANIA KRYZYSOWEGO

Powiatowy magazyn zarządzania kryzysowego działa od 2011 r. i zabezpiecza teren powiatu w materiały i sprzęt przeciwpowodziowy, specjalistyczny sprzęt do ratownictwa drogowego, w materiały

i sprzęt przeznaczony do usuwania skutków anomalii pogodowych, a także zabezpiecza osoby korzystające z urządzeń medycznych podtrzymujących oraz wspomagających funkcje życiowe (respiratory ssaki, pulsooksymetry, koncentratory tlenu).

Na zakup wyposażenia do magazynu, Powiat przeznaczył do dnia dzisiejszego ponad 600 000,00 zł. Dotychczasowy udział gmin we współfinansowaniu magazynu wynosi 91 746,00 zł i przedstawia się następująco:

Rok Gmina	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Razem
Godów	6 577,00	6 544,00	6 615,00	6 615,00	6 795,00	6 800,00	0,00	0,00	39 946,00
Gorzyc e	0,00	10 000,00	10 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	20 000,00
Lubomi a	8 000,00	8 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	16 000,00
Mszana	7 500,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	7 500,00
Markło wice	0,00	0,00	0,00	5 500,00	2 800,00	0,00	0,00	0,00	8 300,00
Razem	22 077,00	24 544,00	16 615,00	12 115,00	9 595,00	6 800,00	0,00	0,00	91 746,00

Aktualny stan wyposażenia magazynu:

1) zbiorniki na wodę o poj. 1200 l	- 4 sztuki
2) zapory p. pow. PCV napełniana wodą o \varnothing 0,4 m x 25 mb.	- 125 mb.
3) rzutki ratownicze z linką 25 mb	- 10 sztuk
4) kamizelki ratunkowe	- 10 sztuk
5) łóżka kwaterunkowo – polowe	- 40 sztuk
6) śpiwory – mumia	- 40 sztuk

7) peleryny przeciwdeszczowe (sztormiaki, różne rozmiary)	- 21 sztuk
8) folia zbrojona różne rozmiary używanej	- 21 sztuk nowej, 6 sztuk
9) worki	- 30000 sztuk
10) geowłóknina 13 rolek x 300 m ²	- 3900 m ²
11) detektor prądu przemiennego*	- 1 sztuka
12) piły spalinowe STIHL*	- 5 sztuk
13) ubrania dla pilarza z wkładką antyprzecięciową*	- 2 komplety
14) kamera termowizyjna*	- 2 sztuki
15) koce	- 60 sztuk
16) folia grubościenna do uszczelniania wałów 6m x 25 m grubość 0,5 mm	- 1500m ²
17) przyczepa jednoosiowa lekka*	- 1 sztuka
18) przyczepa jednoosiowa lekka	- 1 sztuka
19) parawan ochronny GT020*	- 4 sztuki
20) skafander „Ice Protector” (do pracy na lodzie)*	- 3 sztuki
21) podpora do stabilizacji PT 1600*	- 4 sztuki
22) flary ostrzegawcze*	- 3 komplety
23) motopompa pływająca NIAGARA*	- 2 sztuki
24) platforma ratownicza LRP 6*	- 1 sztuka
25) rozpieracz kolumnowy R 424*	- 1 sztuka
26) poduszki niskociśnieniowe 1,0 bar – zestaw 1/13*	- 1 komplet
27) opryskiwacz spalinowy STIHL*	- 1 sztuka
28) przenośny system oświetlenia PELI 9430 RALS*	- 2 zestawy
29) defibrylator AED Philips z zestawem szkoleniowym*	- 2 zestawy
30) miernik wielogazowy – detektor Drager X-am	- 1 sztuka

5600*	
31) mapy operacyjne Powiatu Wodzisławskiego*	- 1 sztuka
32) agregat prądowórczy FDG 60*	- 1 sztuka
33) skafander lodowo-ratowniczy suchy Basic SLRB*	- 1 sztuka
34) przenośny agregat prądowórczy Honda EU10I*	- 2 sztuki
35) elementy składowe do budowy mat dezynfekcyjnych	- na 6 mat
36) tablice informacyjne dot. chorób zakaźnych zwierząt	- 23 sztuki
37) wskaźniki napięcia typu AOWN – 5/1*	- 2 sztuki
39)przenośny system oświetlenia PELI RALS 9430C*	- 2 zestawy
40) pasy monterskie STANLEY*	- 10 sztuk
41)wkrętarki (klucze) udarowe BOSCH GDX 18 V-200C*	- 3 sztuki
42)szlifierki kątowe BOSCH GWS 18-125 V-Li*	- 3 sztuki
43) bity Millwaukee*	- 3 zestawy

* sprzęt specjalistyczny w dyspozycji KP PSP, wykorzystywany na bieżąco podczas prowadzonych akcji ratowniczych

PODSUMOWANIE

W ostatnim czasie obserwujemy na terenie powiatu wodzisławskiego ekstremalnie suche, upalne lata oraz bezśnieżne, ciepłe zimy. Fale upałów prowadzą do spadku efektywności opadów, powodując wzrost zagrożenia suszą. Jednocześnie przesuszona gleba, w przypadku wystąpienia nawalnego opadu towarzyszącego burzy, sprzyja szybkiemu odpływowi wody ze zlewni, a co za tym idzie powodziom. Dla samorządów lokalnych oznacza to konieczność podejmowania kompleksowych rozwiązań, uwzględniających zarówno susze, jak i powódzie. Zmiana rytmu opadów wymusza konieczność

zmiany dotychczasowego podejścia do gospodarowania zasobami wodnymi. Priorytetem staje się budowa systemów retencjonowania wód opadowych, a kluczem do sukcesu poprawa retencji dolinnej, ograniczenie spływu powierzchniowego w zlewniach rolniczych i zurbanizowanych i zachowanie różnorodności biologicznej, która jest naturalnym buforem łagodzenia zmian klimatu.

Sporządziła:

Gabriela Bała

naczelnik Wydziału Obywatelskiego,

Ochrony Informacji Niejawnych

i Zarządzania Kryzysowego